

Jens Smærup Sørensens historiske klimaroman er god på papiret, men jeg tager mig selv i at tælle kommaer

Jens Smærup Sørensens bog “Evig i tiden” begynder med et dystopisk mørke. Foto: Pixabay

Rasmus Lund Nielsen

10.10.2023

KLIMAFIKTION // BOGANMELDELSE – Mens man diskuterer, hvem der skal betale for den grønne omstilling, udkommer Jens Smærup Sørensens seneste roman, *Evig i tiden*. En dystopisk fremtidsroman, der foregår kort tid efter en klimakatastrofe, og samtidig en historisk roman, der igennem tre tidsaldre fortæller om afgørende omvæltninger af landbruget. Romanen er godt tænkt, og POV’s anmelder Rasmus Lund Nielsen ville elske at elske den – men det gør han ikke.

Jens Smærup Sørensen: Evig i tiden

Forlaget Frif, 287 sider. Er udkommet.

Da romanen tager fat, trænger en lille smule lys ned igennem “det store mørke”. Hvorfor alt er mørkt, ved vi ikke – om det er en skovbrand, en meteor eller en

atombombe – men konsekvenserne er store: Jorden er livløs, gårdens dyr døde, og i Skovby-egnen, hvor vi befinder os, er “vistnok kun omkring hveranden” overlevet.

Romanens hovedpersoner, gårdejer Jakob og Lone Gojesen, har overlevet katastrofen. Man skulle tro, det var værd at fejre, men nu, mens lyset trænger igennem mørket udenfor, er det “først for alvor trængt ind i os”.

“På papiret har romanen alt det, jeg elsker ved Jens Smærup Sørensen

Jakob og Lone gjorde ellers, hvad de kunne. Det siger Jakob i hvert fald til hende: “Hvis nogen kan se sig fri, og det véd jeg jo ikke om nogen helt kan, så ville det da være sådan nogen som os.” De omlagde til økologisk landbrug, spiste grønt og fløj ikke, gik over til ren planteavl, men: “Det var ikke nok, siger hun. Det vidste du godt.”

Nogenlunde sådan indledes romanen.

Her møder vi Jakob og Lone i en ikke så fjern fremtid kort tid efter en klimakatastrofe. Det gør vi fire gange, og imellem de fire rammefortællinger hører vi deres livsfortælling – vel at mærke i tre forskellige tidsaldre!

Fra Danmarks fremtid til miljøsvin

Romanens første del foregår i slutningen af syttenhundredetallet, lige efter de landboreformer, der sikrede bondens gradvise selvstændiggørelse, men ophævede det traditionelle landsbyfællesskab: “De ville blive selvejere,” men deres “fællesskab skal ophøre”.

Den anden del foregår i attenhundredetallet, i bøndernes, andelsbevægelserne og højskolernes storhedsperiode: “Det er bønderne og andelsbevægelsernes Danmark der er fremtiden, og vi bestemmer selv!”

Den tredje og sidste del foregår i vores tid, hvor **landbruget** ind ad en kant forbindes med pesticider, enorme svinebesætninger og lugtgener, fordi de parcelhusejere, der ikke kan holde ud at være i deres haver, stadig gerne vil spise billige koteletter.

Midt i det hele står Jakob, Lone og personerne omkring dem, som alle gør deres bedste for at følge med tiden i forskellige tider.

Alt er altid det samme og altid anderledes

På papiret har romanen alt det, jeg elsker ved Jens Smærup Sørensen. Den usentimentale og kloge skildring af store historiske omvæltninger, sådan som de opleves af hele mennesker. Nu også med fokus på den klimadebat, hvor ikke mindst landbruget alt for ofte diskuteres af drøvtyggere fra Landbrug & Fødevarer, som reelt repræsenterer ganske få, der ejer alt for meget. Det er det ene.

Det andet er sværere at få greb om, men titlen, *Evigt i tiden*, beskriver det godt. Den rummer nemlig det paradoks, jeg sætter så højt, og som Jens Smærup Sørensen sætter ord på i den fremragende selvbiografi, *Jens*, fra 2018.

EVIGT
|
TIDEN

JENS
SMÆRUP
SØRENSEN

Her husker han tilbage på dengang, hvor han lå i en barnevogn og så op i et æbletræ. Han var bare et par dage gammel, og det er ikke noget, hans forældre har fortalt ham, må vi forstå. Mindet er dannet, uden at han havde “den ringeste sproglighed” og videre:

“Det rummer derfor ikke – som fortællinger ellers vil have det – noget før og efter, ikke noget hvorfor og hvad så. Den lille i barnevognen havde ikke den fjerneste anelse om at være et levende væsen der på mindste måde adskilte sig fra andre levende væsener, såsom dette æbletræ.”

Det er med sproget, at “jeg” bliver til som noget, der er forskelligt fra “dig”, men bag sproget, bag vores “forfjumrede tidslighed forbliver en enhed og en evighed, bag os og foran os, under os og over os.” Som da vi lå i barnevognen og ikke anede, at vi var noget andet end æbletræet over os.

Det må være noget lignende, som ligger i titlen, og det må være derfor, de samme personers livshistorier fortælles i tre tidsperioder: fordi “alting altid er det samme, og altid anderledes”.

Ville gerne elske den

Det var derfor med store forventninger, jeg satte mig med *Evigt i tiden*, og hvor ville jeg gerne elske den.

“Der er masser af højdepunkter, men for mig står formen i vejen for dem

Personerne skildres dybt indefra, og måske er jeg bare ikke klog nok, men hvor er der mange lange indskudte sætninger og spring fra én til en anden tanke. Jeg kan godt se ideen med, at de fire rammefortællinger er fortalt i den sproglige stil, der kendetegner den pågældende tidsperiode, men jeg tager igen og igen mig selv i at tælle kommaer.

Og når det er sagt, så er der også højdepunkter.

Der er fine, rørende scener fra Jakob og Lones ægteskab, strukturen med rammefortællingerne er raffineret, det historiske er overbevisende og originalt, den excentriske historiefortæller, Jeppe, er skøn, for bare at nævne noget af alt det, der fungerer.

Der er masser af højdepunkter, men for mig står formen i vejen for dem, og jeg gav den ellers et helhjertet forsøg – endda to gange! For hvor ville jeg elske at elske den – men det gør jeg bare ikke.

anmeldelse

Fiktion

Jens Smærup Sørensen

roman

Rasmus Lund Nielsen

Født i 1989 og cand.mag. i dansk og litteraturhistorie ved Aarhus Universitet. Siden alt fra forlagsredaktør til barista. Forkærlighed for det skæve, eksentriske og ekstatiske.

Modtag POV Weekend, følg os på Facebook – eller bliv medlem!

Hold dig opdateret med ugens væsentligste analyser, anmeldelser og essays i **POV Weekend** – hver fredag morgen.

Det er gratis, og du kan tilmelde dig her →

Ja tak, send mig POV Weekend

POV er et åbent og uafhængigt dansk non-profit medie.

Har du mulighed for at bidrage til vores arbejde? Bliv medlem her →

25 kr./md.

50 kr./md.

100 kr./md.

Overblik

TOPHISTORIER

SENESTE

DEBAT

PODCAST

SPONSOREREDE ARTIKLER

POV International

OM POV

REDAKTION

SKRIBENTERNE

GÆSTESKRIBENTER

SAMARBEJDSPARTNERE